

MEGHÍVÓ

„Felsőoktatás finanszírozás – egyetemi gazdálkodás”

Műhelyvita

a Budapesti Corvinus Egyetem Nemzetközi Felsőoktatási Kutatások Központja rendezésében

Időpont: 2011. december 9. péntek, 10.00 – 14.30

Helyszín: Budapesti Corvinus Egyetem, C épület (Budapest, Közraktár u. 4-6.) I. emelet
Központi Könyvtár, oktatóterem

A műhelyvita témája

A TÁMOP 4.2.1. program keretében a BCE-NFKK koordinálásában folyó „A felsőoktatás szerepe a tudás alapú társadalom, a tudás alapú gazdaság kiépítésében” c. téma harmadik műhelyvitáján a felsőoktatás finanszírozási kérdéseivel foglalkozó tanulmánykötet egyes írásainak bemutatására kerül sor. A vita fő célja, hogy a szerzők az elhangzó észrevételeket, javaslatokat be tudják építeni a kötet végleges anyagába.

Megjelenésére és aktív részvételére számítunk. Kérjük, hogy részvételi szándékát jelezze legkésőbb 2011. december 7-ig az nfkk@uni-corvinus.hu e-mail címen.

Program

- 10.00 – 10.10 *Az ülést megnyitja: Hrubos Ildikó (professor emerita, kutatásvezető, BCE-NFKK)*
- 10.10 – 12.00 I. Szekció: Nemzetközi kitekintés: trendek, összehasonlító elemzések**
Elnök: Szabó Katalin (egyetemi tanár, alprojekt vezető, BCE)
- 10.10 – 10.30 Halász Gábor (egyetemi tanár, ELTE): Finanszírozási reformok a felsőoktatásban: összehasonlító elemzés
- 10.30 – 10.50 Németh András Olivér (egyetemi tanársegéd, BCE): Felsőoktatás-finanszírozás Kelet-Közép-Európában
- 10.50 – 11.10 Kováts Gergely (egyetemi tanársegéd, BCE): Néhány ország felsőoktatás-finanszírozási és kormányzási gyakorlatának bemutatása
- 11.10 – 11.30 Berlinger Edina (egyetemi docens, BCE): Hallgatói mobilitás és diákhitelezés
- 11.30 – 12.00 *Vita*
- 12.00 – 12.30 Szünet (szendvics és kávé)**
- 12.30 – 14.30 II. Szekció: A magyar felsőoktatás finanszírozási kérdései**
Elnök: Temesi József (egyetemi tanár, a kötet szerkesztője, BCE-NFKK)
- 12.30 – 12.50 Polónyi István (egyetemi tanár, DE): A hazai felsőoktatás finanszírozásának története 1990-2011
- 12.50 – 13.10 Mészáros Tamás (egyetemi tanár, BCE): Gondolatok a magyar felsőoktatásról szóló vitákhoz
- 13.10 – 13.30 Boda György (egyetemi docens, BCE) - Stocker Miklós (egyetemi tanársegéd, BCE): Output finanszírozás a felsőoktatásban
- 13.30 – 13.50 Drótos György (egyetemi docens, BCE): Felsőoktatási intézményeink innovációs képessége és hajlandósága
- 13.50 – 14.20 *Vita*
- 14.20 – 14.30 *A műhelyvita zárása: Hrubos Ildikó*

Az előadások összefoglalói **(A tanulmányok első változatát később küldjük)**

Halász Gábor: Finanszírozási reformok a felsőoktatásban: összehasonlító elemzés

Az előadás áttekinti a felsőoktatás-finanszírozás globális trendjeit és a fejlett országokban az elmúlt évtizedben lezajlott finanszírozási reformokat. Kiemelt figyelmet szentel a felsőoktatás finanszírozásával kapcsolatban az Európai Unióban zajló vitáknak, az ezzel kapcsolatos uniós prioritások alakulásának. Röviden tárgyalja a fejlett országok felsőoktatási finanszírozási modelljeit, a finanszírozást érintő reformokat és innovatív finanszírozási megoldásokat, (pl. teljesítményfinanszírozás, szerződés alapú finanszírozás), a nem állami források szerepét a fejlett országok felsőoktatási rendszereinek finanszírozásában, valamint a finanszírozási és kormányzási reformok közötti kapcsolatokat, a finanszírozás és az intézményi önállóság kapcsolatát és az intézményi gazdálkodás és az intézményeken belüli forrásallokáció kérdéseit.

Németh András Olivér: Felsőoktatás-finanszírozás Kelet-Közép-Európában

Kelet-Közép-Európa volt szocialista országainak felsőoktatási rendszerei sok tekintetben hasonló problémákkal küzdenek, hasonló folyamatok zajlottak le az elmúlt két évtizedben. Mindenhol nagy mértékű expanzió következett be a felsőoktatásban. A Bologna-típusú képzési rendszerre való áttérés is megtörtént. A szocialista múltból fakadóan az állami finanszírozás dominanciája is közös hagyomány. Alulfinanszírozottság, minőségi problémák: szintén közös gondok a térségben. A konkrét megoldások, finanszírozási módszerek természetesen ezzel együtt is különböznek az egyes országokban, ennek felmérése a tanulmány célja. Az előadásban az Európai Unióhoz újonnan csatlakozó volt szocialista országokat vizsgáljuk néhány fejlett országgal is összehasonlítva.

Kovács Gergely: Néhány ország felsőoktatás-finanszírozási és kormányzási gyakorlatának bemutatása

Az előadásban arra keresem a választ, hogy néhány fejlett országban a felsőoktatási intézmények tervezési és beszámolási mozgásterét hogyan alakítják a különböző szabályozások révén. Ehhez áttekintem az adott országok finanszírozási és kormányzási rendszerét, az intézményrendszer legfontosabb jellemzőit, valamint az intézmények tervezési folyamatát támogató megoldásokat.

Berlinger Edina: Hallgatói mobilitás és diákhitelzés

Az európai unió kiemelt célkitűzése a hallgatói és a munkavállalói mobilitás növelése. A Bologna-folyamat során az adminisztratív korlátok nagy része lebontásra került. A felmérések szerint jelenleg a finanszírozási források hiánya képezi a legfőbb akadályt. Az elérhető költségvetési források szűkössége egyértelművé teszi, hogy a mobilitás növekedését nagyrészt magánforrásokból kellene tudni finanszírozni. Jelentős magánforrás-bevonás azonban csak a tandíj és a diákhitel kombinációjával képzelhető el, ha a hozzáférést nem akarjuk veszélyeztetni. Sok európai országban azonban a diákhitel-rendszerek a jelenlegi állapotukban nem alkalmasak arra, hogy támogassák a hallgatói mobilitást. Az előadásban bemutatásra kerül az európai mobilitási és felsőoktatás-finanszírozási politika, a nemzeti diákhitel-rendszerek jelenlegi helyzete, levezetve azt a következtetést, hogy a hallgatói és munkavállalói mobilitást csak egy európai szintű diákhitel-rendszerben lehet megfelelően kezelni.

Polónyi István: A hazai felsőoktatás finanszírozásának története 1990-2011

Az előadás célja a hazai állami felsőoktatási intézmény-finanszírozás – az un. normatív illetve képletszerinti finanszírozás – kialakulásának és elmúlt húsz év alatti változásainak bemutatása. A 90-es évek legelejének fontosabb felsőoktatás-finanszírozási újdonságainak áttekintése után végighalad az első kísérletektől (1991-1993), az 1993. évi felsőoktatási törvény finanszírozási koncepcióján és annak kezdeti megvalósítási próbálkozásain keresztül a tényleges bevezetésig (1997-1997). Ezt követően bemutatja a normatív finanszírozásban az ezredfordulón bekövetkezett irányváltást, majd a 2005-ös felsőoktatási törvény finanszírozási koncepcióján át, az azt követő évek változásait követve jut el a 2010-es kormányváltás nyomán kibontakozni látszó elképezések ismertetéséig. Közben kitekint a nemzetközi gyakorlatra, s igyekszik felvillantani a finanszírozás formálódását befolyásoló erőter sajátosságait.

Mészáros Tamás: Gondolatok a magyar felsőoktatásról szóló vitákhoz

A 2010-2011-es évek minden valószínűség szerint úgy vonulnak majd be a magyar felsőoktatás történetébe, mint a permanens törvény-előkészítés periódusa. A 2010 szeptemberében vitára bocsátott koncepció első változata óta a további hivatalos, félhivatalos vagy csak „kiszivárgott” munkaanyagok, háttérszámítások, konzultációs beszélgetések közös vonása a nagyon jelentős kritika a felsőoktatási intézmények és a hallgatók részéről. A törvénytervezet kodifikált változata 2011 októberében készült el. Az előadás a több, mint egy éve tartó folyamat dokumentumaiból és vitáiból kiindulva foglalkozik a magyar felsőoktatás kiemelt kérdéseivel, különös tekintettel a finanszírozással összefüggő feltételek és hatásmechanizmusok tárgyalására.

Boda György- Stocker Miklós: Output finanszírozás a felsőoktatásban

A versenyszférában általános szabály, hogy ha a finanszírozás súlypontja áttevődik az inputokra, akkor a versenyképesség lehanyaglik. Annak elfogadható szintjét csak az tarthatja fenn, ha az erőforrások mozgósítása és az azt biztosító finanszírozás az output minőségének és mennyiségének maximális növelését tartja szem előtt. Az output orientáció szabálya független attól, hogy egy szektor növekszik, vagy éppen zsugorodik. Növekedés esetén oda kell adni a plusz erőforrásokat, ahol azok a legnagyobb hozamot ígérik, visszahúzóds esetén pedig ezeken a területeken kell a legkevésbé csökkenteni azokat. Nincs ez másképp a felsőoktatásban sem. Az előadás az outputfinanszírozás szempontjait tárgyalja a felsőoktatásban, keresve azt a cél és mutató együttest, melynek együttes figyelése a legkevésbé torzulásmentesen biztosítja a szektor fejlődését, illetve visszafejlődését válságos időben.

Drótos György: Felsőoktatási intézményeink innovációs képessége és hajlandósága

A felsőoktatási intézmények szerte a világon az innováció legfontosabb letéteményei – ami az általuk kutató tudományterületeket illeti. Képesek és hajlandók-e ugyanezen intézmények hasonló innovációja olyan profán területeken, mint mindennapi működésük és gazdálkodásuk? Mi következik erre vonatkozóan az universitas immanens tulajdonságaiból, hazai jogi és gazdasági feltételrendszeréből, illetve jellemző kultúrájából és hatalmi viszonyaiból? Ellesik-e egymástól a legjobb gyakorlatokat a felsőoktatási intézményeink vagy versenytársat látva a másokban igyekeznek titkolni azokat? Célba érnek-e azok a jelentős uniós és kormányzati támogatások, amelyek az intézményi működés és gazdálkodás modernizációját szolgálják? Ha igen, milyen feltételek együttes teljesülése szükséges a sikerhez? Ha nem, mire lehet számítani a gazdasági teljesítményt, valamint az alaptevékenység hatékonyságát és eredményességét illetően? Mit lehetne tenni annak érdekében, hogy felsőoktatási intézményeink akár más közszolgálati ágazatok számára is példaként szolgáljanak működésük és gazdálkodásuk folyamatos megújítása tekintetében?

A rendezvény a TÁMOP-4.2.1/B-09/1/KMR-2010-0005 támogatásával valósul meg.